

Koka šarms

Sabīna ALTA, Maira ŠLUJEVA

Foto: A. Balodis

Mūsu pilsētvīdē ļoti svarīgu lomu ieņem koka arhitektūra. Rīgas koka apbūve ir unikāla Eiropas mēroga parādība. Atšķirībā no citām Eiropas zemēm Latvijā koka arhitektūra turpināja attīstīties līdz pat Otrajam pasaules karam. Pēdējā laikā koka arhitektūras mīļotāji cenšas atdzīvīnāt senās un savdabīgās ēkas. Šobrīd daudz tiek runāts arī par koka arhitektūras attīstības tendencēm un pat kokmateriālu izmantošanu daudzstāvu apbūvē. Kā aktuālu uzdevumu koka arhitektūras mīļotāji uzsver tās saglabāšanu vienotā ansamblī.

Vēsturiskais mantojums

Rīgā saglabājušās atsevišķas koka celtnes no 18. gadsimta

vidus (piem., Daugavgrīvas ielas rajonā, tāpat dažādas koka muižiņas – Kleistu, Nordeķu). Koka arhitektūras paraugi, ko varam redzēt ikdienā, parasti ir viena vai divu stāvu ēkas, kas būvētas pēc paraugfasādēm. To ietekmē radusies daļa koka apbūves pilsētas centrā, bijušajā *Maskavas forstatē*, Sarkandaugavā un Ķīpsalā. Daudzi no tiem ir arī tautas celtniecības pieminekļi. Īpašs koka arhitektūras celtniecības uzplaukums bija vērojams 19. gadsimta otrajā pusē un 20. gadsimta sākumā, kad būvniecībā divi galvenie valdošie stili bija eklektisms un jūgendstils. Tāpat koka ēkās saglabājušies interesanti kāpņu un dzīvokļu interjeri. Pašlaik liela daļa no koka ēkām atrodas ļoti sliktā tehniskā stāvoklī.

Situācijas raksturojums

Gan sabiedrības viedoklis, gan Latvijas pilsētu pašvaldību attieksme (Rīgas, Subates u. c.) pret koka arhitektūru tieši pēdējo gadu laikā strauji mainījušies uz labo pusi. Vēl pirms dažiem gadiem koka mājas dēvēja par veciem koka graustiem, kas pēc iespējas ātrāk nojaujami. Šobrīd dominē viedoklis, ka šī arhitektūra ir saglabājama – tas tomēr ir mūsu mantojums. Tomēr daudzi atzīst, ka nav īsti zināms, ko ar koka ēkām iesākt, jo to atjaunošanai nepieciešamas ievērojamas investīcijas, kādas pašvaldību rīcībā nav.

Kā atjaunot?

Viens modelis tika atrasts, ņemot piemēru no virknes citu Eiropas pilsētu. Tas ir visiem vai-

rāk vai mazāk zināmais Kalnciema ielas attīstības projekts, kas tika veidots kā privāto un publisko partnerattiecību projekts un ko par godu NATO samitam 2006. gadā Rīgā realizēja pēc toreizējā pilsētas izpilddirektora Ērika Škapara iniciatīvas. To veicināja Rīgas pilsētas pašvaldība, piesaistot investorus un arī pašus māju īpašniekus un iedzīvotājus. Realizācijā piedalījās Rīgas Dome un sabiedriskais fonds *Latvia Nostra*. Kalnciema ielas projektā tika iekļautas 23 unikālas koka ēkas, kuru tehniskajam novērtējumam projekta ietvaros savulaik tika piesaistīti 24 000 EUR no Eiropas Savienības līdzekļiem. Projekts tika akceptēts 2005. gada nogalē, un tajā ieguldīja 15 000 latu – ēku fasāžu renovācijai.